

ГУРЖІЙ Т. О.,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(Державний торговельно-економічний
університет)

БРОДА А. Ю.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
(Вінницький навчально-науковий
інститут економіки Західноукраїнського
національного університету)

МУШЕНОК С. І.,

заступник генерального директора
з питань програмного забезпечення
(Товариство з обмеженою
відповідальністю «НоваПей»)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.25>

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ПО ЗДІЙСНЕННЮ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В СФЕРІ ХАРЧУВАННЯ

В даній науковій статті здійснено дослідження сутності та стадій адміністративного провадження по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування.

Виокремлено стадії адміністративного провадження по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування: 1. стадія звернення суб'єкта заявника, тобто працівника/посадової особи/суду/уповноваженого суб'єкта публічної адміністрації, який вважає, що трудові права в сфері харчування порушено; 2. стадія прийняття рішення уповноваженим суб'єктом про здійснення перевірки суб'єкта господарювання за дотримання трудового законодавства в сфері харчування; 3. стадія проведення інспекційного відвідування, тобто безпосередньо визначення дати та часу проведення контрольної перевірки; 4. стадія складення акту перевірки та винесення припису; 5. стадія – оскарження прийнятого рішення; 6. стадія є факультативною та має назву здійснення постконтрольних заходів.

Запропоновано під адміністративним провадженням по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування розуміти логічно побудований за своїми діями нормативно-урегульований порядок діяльності компетентних суб'єктів публічної адміністрації щодо здійснення контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування.

Предметом адміністративного провадження по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування є перевірка правильності оформлення та ведення трудових книжок; перевірка журналів ведення

та обліку часу праці та часу відпочинку; надання щорічних основних та додаткових відпусток працівникам; дотримання процедури звільнення тощо.

Об'єктом адміністративного провадження по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування є суспільні відносини, що виникають з приводу забезпечення прав працівників, які задіяні у виробництві, логістиці, переробленні харчових продуктів.

Виокремлено наступні строки в адміністративному провадженні по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування: 30 днів – розгляд скарги на акт чи припис; 10 днів – інспекційне відвідування, невиїзне інспектування; оскарження прийнятого акту чи припису; сім робочих днів – складення акту про відмову від підпису акту чи припису; три дні – надання письмової вмотивованої відповіді на зауваження, що викладені в зауваженнях на складений акт чи виписаний припис інспектором праці; повернення об'єктом відвідування акту та припису; останній день інспекційного відвідування або невиїзного інспектування – складається акт чи виноситься припис; наступний робочий день після здійснення контролю – надіслання припису за результатами здійсненого контролю.

Ключові слова: дитина, захист прав дітей, дитяче харчування, виробництво та обіг харчування, органи публічної адміністрації, адміністративне провадження, адміністративний процес.

Hurzhii T. O., Broda A. Yu., Mushenok S. I. Administrative proceedings on monitoring compliance with labor legislation in the food sector

This scientific article examines the essence and stages of administrative proceedings to monitor compliance with labor legislation in the food sector.

The stages of administrative proceedings for monitoring compliance with labor legislation in the food sector are distinguished: 1. the stage of an appeal by the subject of the applicant, i.e. an employee/official/court/authorized subject of public administration, who believes that labor rights in the field of food are violated; 2. the stage of decision-making by the authorized subject to conduct an inspection of the business entity for compliance with labor legislation in the food sector; 3. the stage of the inspection visit, i.e. direct determination of the date and time of the inspection; 4. the stage of drawing up the inspection report and issuing the order; 5. stage – appeal of the adopted decision; 6. stage is optional and has the name implementation of post-control measures.

It is suggested that the administrative procedure for monitoring compliance with labor legislation in the food sector should be understood as a logically constructed normative-regulated procedure for the activities of competent subjects of the public administration regarding the monitoring of compliance with labor legislation in the food sector.

The subject of administrative proceedings for the implementation of control over compliance with labor legislation in the field of food is the verification of the correctness of registration and maintenance of labor books; checking of logs and accounting of work time and rest time; provision of annual basic and additional vacations to employees; compliance with the dismissal procedure, etc.

The object of administrative proceedings to control compliance with labor legislation in the field of food is social relations arising in connection with ensuring the rights of workers involved in the production, logistics, and processing of food products.

The following deadlines are set out in the administrative procedure for monitoring compliance with labor legislation in the field of food: 30 days – consideration of a complaint against an act or prescription; 10 days – inspection visit, on-site

inspection; contesting the adopted act or prescription; seven working days – drawing up an act of refusal to sign an act or prescription; three days – provision of a written, motivated response to the comments made in the comments on the act drawn up or the prescription issued by the labor inspector; return by the object of visitation of the act and prescription; the last day of the inspection visit or on-site inspection – an act is drawn up or an order is issued; the next working day after the inspection – sending a prescription based on the results of the inspection.

Key words: *child, protection of children's rights, baby food, food production and circulation, public administration bodies, administrative proceedings, administrative process.*

Постановка проблеми. Сфера харчування є однією з провідних сфер публічного адміністрування, що дає можливість забезпечити якісними продуктами харчування населення країни. Для виконання продуктів харчування працівники можуть бути задіяні до виробничих процесів в три зміни, а особливо це стосується підприємств хлібозаводів та інших, діяльність яких передбачає цілодобове виробництво продуктів харчування. За підрахунками спеціалістів в сфері харчування близько 50% складають виробничі процеси, а інше – логістика, обслуговування, переробка продуктів харчування. Органи публічної адміністрації наділені контрольно-наглядовими повноваженнями в цій сфері, що сприяє дотриманню міжнародних принципів харчування НАССР – дієвий інструмент управління безпечністю харчових продуктів, в основі якого лежить аналіз небезпечних чинників та контроль у критичних точках. Ця система ідентифікує, оцінює і контролює небезпечні чинники, що є визначальними для безпечності харчових продуктів. Вона використовується для забезпечення безпечності харчових продуктів протягом усього ланцюга виробництва й реалізації харчового продукту. Даними стандартами визначено і обов'язковість дотримання норм трудового законодавства працівників в сфері харчування. Втім, нерідко, дані норми порушуються в угоду роботодавця. Саме тому, діяльність суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування повинна бути чітко визначена.

Стан дослідження. Окремі питання сфери харчування та сфери дитячого харчування, зокрема, були предметом дослідження: О.В. Запотоцької, Т.В. Маланчука, С.М. Орехова, Д.Ф. Крисанов, Л.В. Дейнеко, Н.А. Головіної, О.В. Булгакова, Г.Є. Поліщук, Н.С. Юрченко та ін.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правове регулювання актуальних питань щодо дотримання трудового законодавства, в тому числі, і в сфері харчування здійснюють головні державні інспектори відділу з питань додержання законодавства про працю Державної служби України з питань праці.

Заходи державного контролю за додержанням законодавства про працю здійснюються у формі інспекційних відвідувань та невідвідуваних інспектувань, що проводяться інспекторами праці Держпраці та її територіальних органів. Окрім цього, заходи контролю за додержанням законодавства про працю здійснюються інспекторами праці виконавчих органів міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад (з питань своєчасної та у повному обсязі оплати праці, дотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці, оформлення трудових відносин) [1].

Посадові особи суб'єктів господарювання та найманих працівників постійно інформуються про повноваження органів Держпраці в частині здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, застосування фінансових санкцій за порушення законодавства про працю, ознайомлено із видами та розміром такої відповідальності. Особливо акцентується увага на необхідності належного оформлення трудових відносин із найманими працівниками, дотримання строків виплати заробітної плати відповідно до вимог чинного законодавства та додержання мінімальних гарантій в оплаті праці [2]. Окрім цього, адміністративно-правове регулювання контролю за дотримання трудового законодавства

в сфері харчування передбачає також перевірка правильності оформлення та ведення трудових книжок; перевірка журналів ведення та обліку часу праці та часу відпочинку; надання щорічних основних та додаткових відпусток працівникам; дотримання процедури звільнення тощо.

Проведення по контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування, на нашу думку, складається з наступних стадій:

1. стадія звернення суб'єкта заявника, тобто працівника/посадової особи/суду/уповноваженого суб'єкта публічної адміністрації, який вважає, що трудові права в сфері харчування порушено.

На даній стадії суб'єкт заявник може самостійно чи через уповноважених осіб подати заяву до уповноваженого органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, в якій викласти обставини справи та вказується, які норми трудового законодавства порушені суб'єктом господарювання (роботодавцем).

2. стадія прийняття рішення уповноваженим суб'єктом про здійснення перевірки суб'єкта господарювання за дотримання трудового законодавства в сфері харчування.

Підставами за яких уповноважені суб'єкти публічної адміністрації можуть здійснювати контроль за дотриманням трудового законодавства в сфері харчування є: 1) за зверненням працівника про порушення стосовно нього законодавства про працю; 2) за зверненням фізичної особи, стосовно якої порушено правила оформлення трудових відносин; 3) за рішенням керівника органу контролю про проведення інспекційних відвідувань виключно з питань виявлення неоформлених трудових відносин, прийнятим за результатами аналізу інформації, отриманої із засобів масової інформації, інших джерел, доступ до яких не обмежений законодавством; 4) за рішенням суду; 5) за повідомленням посадових осіб органів державного нагляду (контролю), правоохоронних органів про виявлені в ході виконання ними повноважень ознак порушення законодавства про працю щодо неоформлення та/або порушення порядку оформлення трудових відносин; 6) за інформацією: а) Держстату та її територіальних органів про наявність заборгованості з виплати заробітної плати; б) ДПС та її територіальних органів про: – невідповідність кількості працівників роботодавця обсягам виробництва (виконаних робіт, наданих послуг) до середніх показників за відповідним видом економічної діяльності; – факти порушення законодавства про працю, виявлені в ході здійснення повноважень; – факти провадження господарської діяльності без державної реєстрації у порядку, встановленому законом, як суб'єкта господарювання; Пенсійного фонду України та його територіальних органів про: – роботодавців, які нараховують заробітну плату 30 і більше відсоткам працівників менше мінімальної; – роботодавців, в яких стосовно працівників відсутні повідомлення про прийняття на роботу; – роботодавців, в яких протягом місяця кількість працівників, що працюють на умовах неповного робочого часу, збільшилась на 20 і більше відсотків; – фізичних осіб, які виконують роботи (надають послуги) за цивільно-правовими договорами в одного роботодавця більше року; – роботодавців, в яких стосовно працівників відсутні нарахування заробітної плати у звітному місяці, що завершився; – роботодавців, в яких протягом року не проводилась індексація заробітної плати або сума підвищення заробітної плати становить менше суми нарахованої індексації; – роботодавців, в яких 30 і більше відсотків фізичних осіб працюють на умовах цивільно-правових договорів; – роботодавців із чисельністю 20 і більше працівників, в яких протягом місяця відбулося скорочення на 10 і більше відсотків працівників; 7) за інформацією профспілкових органів про порушення прав працівників, які є членами профспілки, виявлених у ході здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про працю; 8) за дорученням Прем'єр-міністра України; 9) за зверненням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; 10) за запитом народного депутата; 11) у разі невиконання вимог припису [1].

На цій стадії також здійснюється: підготовка до проведення інспекційного відвідування або невиїзного інспектування інспектор праці; проведення аналізу наявної (загальнодоступної) інформації про стан додержання об'єктом відвідування законодавства про працю [1].

В той же час, коли уповноважений суб'єкт розгляне матеріали справи та здійснить юридичний аналіз викладених в ній фактів, то може бути прийнято рішення не лише здійснити відповідний вид контролю, але й для більш професійного здійснення контролю залучити фахівців в сфері харчування чи трудового законодавства. Це можуть бути спеціалісти НАССР, члени профспілок, профспілкові організації, та інші громадські інституції (наприклад, громадські організації по захисту прав працівників), або ж інші державні органи.

3. стадія проведення інспекційного відвідування, тобто безпосередньо визначення дати та часу проведення контрольної перевірки.

Про проведення інспекційного відвідування інспектор праці повідомляє об'єкту відвідування або уповноважений ним посадовій особі. Під час проведення інспекційного відвідування інспектор праці повинен пред'явити об'єкту відвідування або уповноважений ним посадовій особі своє службове посвідчення. На вимогу об'єкта відвідування або уповноваженої ним посадової особи інспектор праці надає копію відповідного направлення на проведення інспекційного відвідування та вносить запис про проведення інспекційного відвідування до відповідного журналу реєстрації заходів державного нагляду (контролю) об'єкта відвідування (за його наявності) перед наданням акта для підпису. Тривалість інспекційного відвідування, невиїзного інспектування не може перевищувати 10 робочих днів [1].

4. стадія складення акту перевірки та винесення припису.

За результатами інспекційного відвідування або невиїзного інспектування складається акт інспекційного відвідування (невиїзного інспектування), і в разі виявлення порушень вимог законодавства про працю – припис щодо їх усунення. Акт складається в останній день інспекційного відвідування або невиїзного інспектування у двох примірниках, які підписуються інспектором праці, що його проводив, та об'єктом відвідування або уповноваженою ним особою [1].

Один примірник акта залишається в об'єкта відвідування. Якщо об'єкт відвідування не погоджується з викладеною в акті інформацією, акт підписується із зауваженнями, які є його невід'ємною частиною. Зауваження можуть бути подані об'єктом відвідування не пізніше трьох робочих днів з дня, що настає за днем підписання акта. Письмова вмотивована відповідь на зауваження надається інспектором праці не пізніше ніж через три робочих дні з дати їх надходження [1].

У разі виявлення інспектором праці чи уповноваженою особою місцевого самоврядування фактів порушення норм трудового законодавства зазначені суб'єкти виносять – припис, процесуальний документ, який є обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання.

Припис є обов'язковою для виконання у визначені строки письмовою вимогою інспектора праці про усунення об'єктом відвідування порушень вимог законодавства про працю, виявлених під час інспекційного відвідування або невиїзного інспектування. Припис вноситься об'єкту відвідування не пізніше ніж протягом наступного робочого дня після підписання акта (відмови від підписання), а в разі наявності зауважень – наступного дня після їх розгляду. У приписі зазначається строк для його виконання. У разі встановлення строку більше ніж три місяці у приписі визначається графік та заплановані заходи щодо усунення виявлених порушень з відповідним інформуванням інспектора праці згідно з визначеною у приписі періодичністю. Припис складається у двох примірниках, які підписуються інспектором праці, який проводив інспекційне відвідування або невиїзне інспектування, та об'єктом відвідування або уповноваженою ним особою. Один примірник припису залишається в об'єкта відвідування. Стан виконання припису перевіряється після закінчення зазначеного в ньому строку виконання. Якщо об'єкт відвідування не надав відповіді або надав її в обсязі, недостатньому для підтвердження факту виконання припису, проводиться інспекційне відвідування або невиїзне інспектування з підстави. У разі відмови об'єкта відвідування або уповноваженою ним особою від підписання або у разі неможливості особистого вручення акта та/або припису акт та припис складаються одночасно у трьох примірниках [1].

Два примірники акта та припису не пізніше ніж протягом наступного робочого дня надсилаються об'єкту відвідування за адресою, зазначеною в Єдиному державному реєстрі

юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, рекомендованим листом з описом документів у ньому та з повідомленням про вручення [1].

5. *стадія – оскарження прийнятого рішення.* Припис або вимога інспектора праці можуть бути оскаржені відповідно у 10-денний та одnodенний строк з дати їх отримання до керівника або заступника керівника відповідного територіального органу Держпраці. У разі незгоди з рішенням керівника або заступника керівника відповідного територіального органу Держпраці таке рішення може бути оскаржене до Голови або заступника Голови Держпраці. Подання в установленний строк скарги тимчасово припиняє виконання припису або вимоги інспектора праці. Скарга розглядається у 30-денний строк з дня, що настає за днем її надходження, якщо інше не встановлено законом. На час розгляду скарги проведення інспекційного відвідування або невідвідування зупиняється. За результатами розгляду скарг приписи, вимоги інспектора праці можуть бути скасовані повністю або в окремій частині [1].

6. *стадія є факультативною та має назву здійснення постконтрольних заходів.*

Інспектор праці самостійно приймає рішення про необхідність відвідування роботодавця з метою інформування його та працівників про найбільш ефективні способи дотримання законодавства про працю, моніторингу стану його дотримання, у тому числі щодо оформлення трудових відносин [1].

Висновки. Отже, адміністративне провадження по здійсненню контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування розуміти логічно побудований за своїми діями нормативно-урегульований порядок діяльності компетентних суб'єктів публічної адміністрації щодо здійснення контролю за дотримання трудового законодавства в сфері харчування.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 823. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zdijsnennya-derzhavnogo-naglyaduta-kontrolyu-za-doderzhanniam-zakonodavstva-pro-pracyu-s210819?fbclid=IwAR3nN04DxjL33jXm3ShsMTjIPx5SnzarIgVPDhpXNgN8H7_uvYWgAT8KFdI
2. Роз'яснювальна робота в сфері громадського харчування. URL: <https://te.dsp.gov.ua/roz-yasnyvalna-robota-v-sferi-gromadskogo-harchuvannya/>

